

2. Resolution 678 (1990). UN Security Council. 29 November 1990. UN Digital Library. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/102245> (date of access: 15.12.2022).

3. Statement by the President of the Security Council. UN Security Council. 6 May 2022, S/PRST/2022/3. The United Nations. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/341/96/PDF/N2234196.pdf> (date of access: 15.12.2022).

4. Кресін О.В. Механізми ухвалення рішень ООН у сфері миротворчості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 6 – 11.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-133>

НАСЛІДКИ ВІЙНИ – ВПЛИВ НА ДЕРЖАВУ ТА СУСПІЛЬСТВО

Чикун Тетяна Михайлівна

студентка III курсу

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

Живучи в Україні 2022 року, ми, її громадяни стикнулись з одним з найстрашніших явищ, яке було породжене людиною – війною. Війна забрала наш час, наші мрії та сподівання, а головне – породила величезну кількість наслідків, які вже існують, або можуть статись в недалекому майбутньому.

Повністю перелічити всі аспекти цього питання не вдається, тим більше в умовах ще незакінченого воєнного конфлікту, але виділити п'ять, на нашу думку, найбільш гострих та болючих, як для держави так і для суспільства в цілому, можливо.

Першим масштабним наслідком можна виділити проблему біженців. Вона є комплексною і складається з двох категорій – біженці, що знаходяться за кордоном, та внутрішньо переміщені особи.

Уповноважений ВР з прав людини Д. Лубінець під час круглого столу членів «Ради національних спільнот України» зазначив, що: «7 мільйонів 900 тисяч осіб виїхали за межі країни, шукаючи прихистку за кордоном. Це – 20% від фактичного населення України» [1]. Частиною з них, за даними Агентства ООН у справах біженців, є понад 2,8 мільйони українців, які опинилися на території країни-агресора РФ – серед них і примусово

депортовані та незаконно вивезені неповнолітні та малолітні особи. Частина таких українців переселяють до Сибіру і за полярне коло. На території самої Російської федерації, було також помічено створення «фільтраційних таборів» – так званих в'язниць для цивільних і військовополонених [2].

В свою чергу, за даними Міністерства соціальної політики, кількість внутрішньо переміщених осіб станом на 15 грудня 2022 року становить 4 875 330 зареєстрованих людей. Для держави нині проблемою є забезпечення цієї категорії всіма базовими речами необхідними для проживання, тому додатковими видатками з бюджету стали виплати на проживання, які щомісячно нараховується в загальній для всіх осіб сумі – 5 691 402 343 грн [3]. Соціальні виплати будуть потрібні і після завершення війни, адже більшість із біженців повністю або частково втратили своє майно, а місце їх проживання було зруйновано, пошкоджено, що є дійсно великим ударом по бюджету України.

Другим наслідком війни стали колосальні втрати з боку цивільного населення через систематичне порушення міжнародного гуманітарного права та прав людини на окупованих територіях. Поки немає можливості визначити точну кількість постраждалих з боку цивільного населення. Окрім нанесення шкоди шляхом умисних обстрілів житлових зон чи здійснення будь яких насильницьких дій стосовно звичайних громадян України з боку армії РФ, також було неодноразово зафіксовано не один факт розстрілу гуманітарних коридорів, що напряду впливає на продовольчу ситуацію у прифронтових регіонах. В самих же окупованих містах та селищах з боку окупаційної влади не в повній мірі були налагоджені логістичні коридори для транспортування продовольства та медикаментів, що є грубим порушенням ст. 56, 57 Четвертої Женевської конвенції 1949 р. про захист цивільного населення під час війни. Окупаційна держава зобов'язана за допомогою всіх наявних засобів та в співробітництві з державними та місцевими органами влади забезпечувати та підтримувати діяльність медичних та лікарняних установ, та забезпечувати населення продуктами харчування [4].

Але натомість, ми б хотіли звернути увагу на інформацію радника мера тимчасово окупованого Маріуполя П. Андрющенка, яку він розповів в інтерв'ю «Радіо Свобода». Згідно його слів, у тимчасово окупованому Маріуполі Донецької області через холоди небувалими темпами поширюється епідемія грипу, смертність у місті зросла в 7 разів, лікарні та медичні пункти переповнені [5].

Директор Луганського обласного медичного центру соціально-небезпечних хвороб Р. Нужний вказав, що на окупованій території Луганської області зросли ризики поширення таких захворювань, як гепатит, туберкульоз та ВІЛ/СНІД [6]. Окрім епідемій, смертність на окупованих територіях збільшується через нестачу препаратів для

хронічних хвороб, таких як діабет та епілепсія. Збільшується кількість смертей і через серцево-судинні хвороби.

Третім масштабним наслідком війни став вплив руйнування об'єктів нерухомої власності на економіку України в цілому. Згідно інформації вказаної в своїх дослідженнях Київською школою економіки (KSE), було пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше: 195 заводів та підприємств; 231 медичних закладів; 940 закладів середньої та вищої освіти; 543 дошкільних навчальних закладів; 295 мостів та мостових переходів; 151 об'єкт складської інфраструктури.

Крім того, за час війни пошкоджено чи зруйновано щонайменше 97 релігійних та 144 культурних об'єктів. Загальний обсяг знищеної чи пошкодженої житлової нерухомості складає близько 33,7 млн кв. метрів, відтак прямі втрати економіки України щодо житлового фонду досягли 29,7 млрд. доларів і ця сума щоденно зростає.

Таким чином, найбільші економічні втрати війни – це цивільна інфраструктура, а саме: житлові будинки та дороги, що в сумі дає невістну цифру у 60% всіх втрат. Окрім цього за даними KSE втрати підприємств (активів, складів) від війни вже складають близько \$10 млрд. Найбільше руйнувань зафіксували в Донецькій, Луганській та Харківській областях [7].

В зимовий період збільшилась кількість руйнувань з боку енергетичної інфраструктури. Через умислі удари по таким об'єктам було завдано шкоди електростанціям, котельням, насосним станціям, що ще більше збільшує втрати економічного сектору. Також через інтенсивні бойові дії, швидке просування техніки, використання різного роду ракет, бомб, мін та гранат відбувається пошкодження верхніх родючих шарів ґрунту на земельних ділянках прифронтових та окупованих територій. Окрім цього ушкодження спричиняються через пожежі, які виникають як в процесі бойових дій, так і у вигляді певних наслідків, і породжують собою випалювання та знищення корисних речовин в ґрунті, що також перешкоджає в повній мірі його використання в майбутньому.

Четвертим наслідком війни, що очікувано буде тривати і після її завершення є безробіття та втрата доходу працездатного населення. Ми б хотіли звернутись до результатів досліджень Групи «Рейтинг», згідно яких було зафіксовано падіння доходів у період війни у 64 % українців. Зокрема у 18 % опитаних незначно зменшився дохід, у 32 % – значно зменшився, 14 % втратили практично всі доходи [8].

Звертаючись до оцінки рівня безробіття з боку Національного банку України, ми можемо побачити цифру у 35%. Такий відсоток існує через глибокий спад економічної активності та міграцію у прифронтових регіонах, де значна частина населення втратила роботу. На більш сумну статистику вказує економічний експерт О. Хмелевський. Він висловив думку, що: «... такі опитування провести на належному рівні в умовах війни неможливо. На обліку в центрах зайнятості стоїть лише біля 300 тис. осіб. Хоча, за різними оцінками, роботу втратили понад 5 млн українців. Деякі

опитування показують, що рівень безробіття досяг вже 42%. Очікується, що до кінця року кількість безробітних може досягти 7 млн осіб» [9].

На національному ринку праці наразі спостерігається значна конкуренція за робочі місця. Кількість вакансій в Україні зменшилась приблизно у 20 разів у порівнянні з довоєнним часом. Наразі найшвидше знаходять роботу ті, хто володіють технічною освітою та мають здібності до ремонту. Середній показник пошуку роботи зараз складає майже три місяці [9].

П'ятим наслідком, який з великою вірогідністю буде очікувати Україну в майбутньому, вже після завершення воєнного конфлікту, є проблема впливу Посттравматичного синдрому (ПТСР) у ветеранів та цивільних, що перебували в прифронтових чи окупованих територіях на можливе збільшення кількості протиправних діянь та злочинів. В окремих осіб, які мають такий синдром, простежується особливий стан, який виражається у бажанні вижити, проявах агресії, недовірі до оточуючих, схильності до алкоголю, неспроможності заглушити «голос» війни.

Колишні учасники бойових дій гостро відчувають негативну тенденцію переходу від «бойового» життя до «побутового». Постійний дискомфорт, проблеми з реадaptaцією та складності з «вливанням» у мирне середовище продукують агресивні реакції по відношенню до оточуючих, а також до самих себе. Саме ПТСР може стати поштовхом до вчинення таких злочинів як – хуліганство, умисні середньої тяжкості та тяжкі тілесні ушкодження, погроза вбивством, вбивства, незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами тощо [10, с. 20].

Також заслуговує уваги така гостра проблема, як домашнє насилля в сім'ях учасників людей, що пережили бойові дії. Люди, які звикли до виживання, вирішують свої проблеми радикально та імпульсивно, що під впливом алкоголю чи депресивного стану може вилитись в скоєння того чи іншого протиправного діяння. Великі масиви зброї, які залишаються і які буде важко контролювати після завершення війни, ще більше підвищують можливість збільшення кількості злочинів та загалом правопорушень.

Таким чином, підсумовуючи все вищезгадане, нами було виділено п'ять основних наслідків війни між РФ та Україною. Це проблема біженців та забезпечення їх потреб; порушення прав та свобод цивільного населення на окупованих територіях, результатом якої стала поява епідемій та підвищення смертності від хронічних хвороб; знищення або пошкодження нерухомого майна, чий стан нап'яму впливає на економіку України; проблема безробіття та втрата доходу працездатним населенням; врешті решт можливе збільшення кількості протиправних діянь та злочинів з боку деяких осіб, які отримали посттравматичний синдром. Наслідків дійсно багато, і їх буде неможливо вирішити за короткий час. Україну чекає довга та кропітка робота, від якої залежить подальше майбутнє та подальший розвиток нашої держави.

Погоджуємося, що проведене дослідження не претендує на вирішення всіх аспектів обраної проблеми. Відтак перспектива подальшого дослідження може бути спрямована на виявлення можливих варіантів подолання проблеми наслідків війни.

Література:

1. З України виїхали майже 8 мільйонів біженців – омбудсман, стаття, інтерв'ю з Д. Лубінцем, «Суспільне. Новини», URL: <https://suspilne.media/338594-z-ukraini-viihali-majze-8-miljoniv-bizenciv-ombudsman/>
2. Окупанти створили «фільтраційні табори» і депортують українців до Сибіру, – Зеленський, замітка, 2022, «*Цензор.Нет*», URL: https://censor.net/ua/news/3336374/okupanty_stvoryly_filtratsiyini_tabory_i_d_eportuyut_ukrayintsiv_do_sybiru_zelenskyui
3. К. Кошеленко, заступник Міністра соціальної політики України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, блог, 15 грудня 2022, *Міністерство соціальної політики України*, URL: <https://www.msp.gov.ua/news/22433.html>
4. Конвенція «Про захист цивільного населення під час війни» від 12 серпня 1949 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#n192
5. В окупованому Маріуполі поширюється епідемія грипу, смертність у місті зростає в 7 разів, інтерв'ю з П. Андрущенко, «*Радіо Свобода*», 2022, URL: <https://realgazeta.com.ua/v-okupovanomu-mar-upol-poshiryuyutsya-epidem-ya-gripu-smertn-st-u-m-st-zroslo-v-7-raz-v-15-12/>
6. Окупованим територіям Луганської області загрожує епідемія СНІДу, інтерв'ю з Р. Нужним, «*Радіо Свобода*», URL: <https://realgazeta.com.ua/okupovanim-teritor-yam-lugansko-oblast-zagrozhu-ep-dem-ya-sn-du-14-12/>
7. Загальні втрати економіки, понесені в ході війни, дослідницька робота, *Київська школа економіки*, URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zadokumentovanih-zbitkiv-infrastrukturi-standovit-mayzhe-92-mlrd>
8. П'ятнадцяте загальнонаціональне опитування. Україна під час війни. Зайнятість і доходи, дослідження, *Соціологічна група «Рейтинг»*, URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/pyatnadcat_obschenaci_opros_ukraina_vo_vremya_voyny_zanyatost_i_dohody_23-24_iyulya_2022_goda.html
9. Війна змінює ринок праці: як державі разом з українцями побороти безробіття, стаття, інтерв'ю з О. Хмельовським, О. Мельник, *Інформаційне агентство «УНІАН»* URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viyina-zminyuye-rinok-praci-yak-derzhavi-razom-z-ukrajincyami-poboroti-bezrobittya-novini-ukrajina-11946903.html>
10. Гасанова К.Х. Соціальна депривація та інші наслідки осіб з посттравматичним стресовим розладом як фонові явища злочинності.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-134>

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ООН ЯК ІНСТИТУЦІЇ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ У СВІТІ

Шкарнега Олена Святославівна

кандидатка юридичних наук,

доцентка кафедри морського та господарського права

*Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Приблизно 80 років тому усі народи планети Земля, домовились, задекларували, проголосили (обирайте свою інтонацію), що – сповнені рішучості позбавити прийдешні покоління нещастя війни [1]. Утвердження прав, свобод, гідності та цінності людської особистості, в незалежності від будь-яких відмінностей, які апіорі, існують у нашому Світі особистостей.

Якими були тодішні жінки та чоловіки, які так утопічно декларували названі положення? Мабуть це були люди – травмовані війною. І зараз ми українці знаємо, що свою мітку війна ставить на усіх, на тих, хто на фронті та на тих хто у тилу. Ми також станемо таким поколінням, яке травмоване війною.

Ця стаття направлена на майбутнє. Бо війни закінчуються, а жити у новому післявоєнному світі якось потрібно. Чи будемо ми оновлювати, замазувати тріщини, робити косметичний ремонт того, що є? Чи розвалимо все і створимо, щось нове? Бо зрештою ООН також було створено на руїнах Ліги Націй.

Звісно, ми можемо розмірковувати лише черпаючи інформацію від так званих посередників, спостерігаючи з-за барикад Української оборони, бо реальна картина відома не усім. Але внутрішнє передчуття, інтуїція кажуть своє.

Стаття 6 Статут ООН говорить про те, що : «Член Організації, що систематично порушує принципи, встановлені в цьому Статуті, може бути виключений з Організації Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Ради Безпеки» [1]. Де ж таке виключення розпочато відносно Російської Федерації, яка є первісним членом ООН, як правонаступниці СРСР?

Закордоном України у людей інше життя, не спотворене подіями війни. І чим далі від епіцентру воєнних ігор, тим далі уся проблематика не є важливою для людини. Можливо й тому, ті бюрократи, політики, які